

Calea spre sfințenie a lui Ioan Paul al II-lea

Măreția lui Ioan Paul al II-lea s-a format prin uriașa sa credință trăită în rugăciune zilnică și înfruntarea continuă a greutăților, a înaintării pe calea poruncilor Domnului și a Evangheliei. Pentru a-l înțelege pe Ioan Paul al II-lea „din interior”, trebuie să urmărim istoria vieții Sale, să cunoaștem mediul și condițiile în care s-au format caracterul său și credința.

Casa părintească

Karol Wojtyła, tatăl lui Ioan Paul al II-lea, a fost căpitan în Regimentul al 50-lea de Infanterie al armatei austro-ungare. În 1905 s-a căsătorit cu Emilia Kaczorowska.

Au locuit în Wadowice pe str. Bisericii 7. De la fereastra casei lor se vedea orologiul solar al bisericii, pe peretele căreia era scris: „Timpul zboară – eternitatea așteaptă”. Primul lor fiu, Edmund, s-a născut pe 28 septembrie 1906. Acest foarte capabil, prezentabil sportiv a terminat Medicina la Universitatea Iagelonă în anul 1930 cu gradul de Doctor în Științe Medicale. Câțiva ani după nașterea lui Edmund a sosit pe lume o fiică, care a trăit numai câteva săptămâni.

Cel mai tânăr fiu, Karol, viitorul Papă, s-a născut pe data de 18 mai 1920; a fost botezat pe 20 iunie în biserica cu hramul Sfânta Fecioară Maria.

Micul Karol a crescut în atmosfera de credință profundă a părinților săi. O influență deosebită a avut asupra lui exemplul rugăciunii și auto-disciplinei tatălui. A văzut cu câtă ardoare se ruga și cum știa să ceară de la sine. Mulți ani mai târziu, Ioan Paul al II-lea scria: „Anii copilăriei și tinereții mele se leagă mai presus de toate de imaginea tatălui [...]. Am privit de aproape la viața lui, am văzut cum știa să ceară de la sine, am văzut cum îngenuchea pentru rugăciune. Acesta a fost cel mai important lucru în acei ani care înseamnă atât de mult în perioada de maturizare a unui adolescent. Tatăl care știa să ceară de la sine, într-un anumit sens, nu trebuia să ceară de la fiu. Uitându-mă la el am învățat că trebuie să fiu cu mine însumi exigent și conștiincios în îndeplinirea obligațiilor personale”.

Karol cu mama, Emilia.

Așadar, din cei mai fragezi ani ai adolescenței, Karol a învățat de la tatăl său statornicia rugăciunii, precum și exigența față de sine însuși și conștiinciozitatea în îndeplinirea obligațiilor.

Karol putea să-l asculte pe Cristos care l-a chemat către preoție, deoarece a crescut în atmosfera de credință și rugăciune care domnea în casa părintească.

„Într-un sens au contribuit la aceasta părinții mei în casa părintească și în special tatăl meu, care a rămas văduv devreme – scria Ioan Paul al II-lea – pe mama am pierdut-o încă înainte de Prima Sfântă Împărtășanie, la vârsta de 9 ani, și de aceea mi-o amintesc mai puțin și sunt mai puțin conștient de contribuția ei la educația mea religioasă, contribuție care, cu siguranță, a fost foarte mare. După moartea ei (în anul 1929 a murit la vârsta de 45 de ani) iar mai târziu după moartea fratelui meu mai mare (în anul 1932), am rămas amândoi, eu cu tatăl meu. Puteam să observ în fiecare zi viața lui, care era o viață aspră. De profesie era ofițer, iar când a rămas văduv, viața sa a luat cursul rugăciunii perseverente. Nu o dată mi se întâmpla să mă trezesc noaptea și atunci

Părinții lui Karol cu fratele Edmund

îl găseam pe tata în genunchi, așa cum întotdeauna îl vedeam în biserica parohială. Niciodată nu am vorbit între noi despre chemarea preoției, dar acel exemplu al tatălui meu a fost, într-un fel, primul seminar familial”.

Căpitanul Wojtyła vorbea curent germana, de aceea în casă, în mod sistematic, îl învăța pe Lolek această limbă. Citeau împreună Biblia, împreună se rugau decedele rozariului. „Țin minte – scrie Ioan Paul al II-lea – că tata mi-a dat cândva o carte de rugăciuni în care era rugăciunea către Duhul Sfânt. Mi-a spus să spun această rugăciune în fiecare zi. Și mă străduiesc să fac aceasta. Atunci pentru prima oară am înțeles ce înseamnă cuvintele lui Cristos către Samarineancă, despre adevărații închinători în Dumnezeu, adică acei ce se vor închina Tatălui în Duh și în Adevăr (I 4,23). [...] Cred totuși că rolul principal l-au jucat aici cuvintele tatălui meu, pentru că ele mi-au poruncit să fiu un adevărat închinător la Dumnezeu, mi-au poruncit să caut să aparțin adevăraților închinători ai Lui, adică acelor ce se închină Tatălui în Duh și în Adevăr. Am găsit Biserica ca o comunitate de mântuire. Mi-am găsit în această Biserică locul și chemarea. Trep-tat, am înțeles însemnătatea răscumpărării lui Cristos, iar prin ea, însemnătatea sacramentelor și în special a Sfintei Slujbe. Am realizat cu ce preț am fost răscumpărați. Și toate acestea m-au condus și mai mult în taina Bisericii care tocmai prin această taină are dimensiune nevăzută” (Să treci pragul speranței, p. 115).

Vedem că, din tinerețe, Karol era fascinat de cunoașterea, descoperirea celei mai mari și mai fascinante taine pe care propovăduit-o Isus Cristos, adevărul despre Dumnezeu și om, despre chemarea lui și menirea lui finală. A pătruns această taină și a cunoscut-o în special prin rugăciune constantă și sete de cunoaștere veșnică.

Încă de atunci, Karol a început să descopere realismul și rădăcina Evangheliei, care nu promite o viață ușoară și un succes ușor. Asupra sa, o mare însemnătate au avut cuvintele lui Isus, la adresa ucenicilor Săi: „Nu te teme, turmă mică, pentru că Tatăl vostru vă dă cu plăcere Împărăția” (L 12,32). Karol a înțeles că Domnul Isus nu a pregătit apostolii pentru succese ușoare și spectaculoase. Mai târziu, Papă fiind, a scris că Isus „a vorbit clar despre prigoana care-i așteaptă pe credincioșii Săi”. În același timp, pune bazele siguranței credinței. I-a plăcut Tatălui să dea Împărăția celor 12 pescari din Galileia, iar

Preotul Figlewicz cu ministranții de la Wadowice, Karol este în partea stângă a preotului Figlewicz.

prin ei, întregii omeniri. I-a avertizat că pe drumul pe care-i trimite, drept mesageri, îi așteaptă împotriviri și prigoniri, dat fiind că și pe El l-au prigonit : „Dacă m-au prigonit pe Mine și pe voi vă vor prigoni; dacă au păzit cuvântul Meu și pe al vostru îl vor

păzi” (I 15,20). Din tinerețe am simțit că în aceste cuvinte se află revelată rădăcina Evangheliei. Evanghelia nu promite nimănu o viață ușoară. Este exigentă. În același timp, este o Mare Promisiune: promisiunea vieții veșnice – pentru om, care este supus legii morții, promisiunea de a ieși învingător prin credință – pentru omul care este amenințat de atâtea înfrângeri.

În Evanghelie se află un paradox esențial: pentru a găsi viața, trebuie să o pierzi, pentru a te naște, trebuie să mori, pentru a te mântui, trebuie să porți crucea. Acestea reprezintă adevărul Evangheliei, care întotdeauna și pretutindeni se va izbi de împotrivirea omului. Întotdeauna și pretutindeni va fi o provocare pentru slăbiciunea omului. Tocmai în această provocare constă puterea Evangheliei. Omul poate aștepta, în subconștient, o asemenea provocare, pentru că se află în el nevoia de a se depăși. Depășindu-se pe sine, omul este pe deplin om. Acesta este cel mai profund adevăr despre om. Acest adevăr în primul rând îl cunoaște Isus Cristos. El, cu adevărat, știe ce se ascunde în om (I 2,25). El a atins străfundul adevărului interior al omului prin Evanghelie. Mai presus de orice a atins-o prin crucea Sa” (Să treci pragul speranței, p. 90-91). În anii copilăriei și ai adolescenței, cei mai importanți propovăduitori ai tezaurului credinței, pentru Karol, au fost părinții, iar după moartea mamei, tatăl singur. Lolek suferea mult din cauza lipsei mamei. ▷

Fotografia lui Karol în ziua Primei SfinteComuniuni

Tatăl lui Karol

La prima prăznuire a morții ei, căpitanul Wojtyła l-a luat pe mezinul său de 10 ani în pelerinaj la Sanctuarul Maicii Domnului din Calvaria Zebrzydowska.

Dorea ca Lolek, care era atins de suferința de a fi orfan, să poată să ia contact personal cu Maica Domnului, să înceapă să o iubească la fel ca pe Mama sa.

Acest pelerinaj a avut o mare influență asupra lui Karol. A descoperit că Sfânta Maria este Mama iubitoare și îngrijitoare a sa și s-a lipit cu toată inima de Maica Domnului adorată la Calvaria Zebrzydowska.

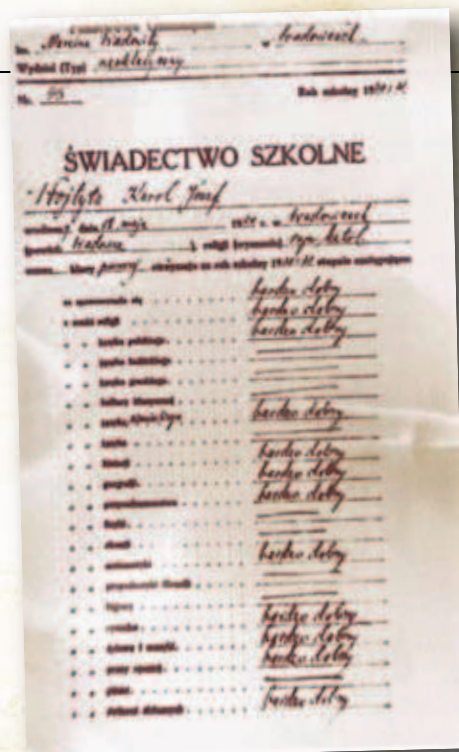
Se poate spune că din acel timp datează legătura sa deosebită cu Maica Domnului, iar sanctuarul Ei a devenit locul său preferat de pelerinaj. Ca student, preot, episcop, cardinal a luat aici decizii importante și a căutat sprijin în momentele grele ale vieții sale, când s-au complicat diferite împrejurări. Mai târziu a scris: „Știam că trebuie să vin aici, pentru că în primul rând astfel de împrejurări erau din ce în ce mai multe, iar în al doilea rând, curios lucru, de obicei acestea se rezolvau după ce mă opream la poteci”. Pe urmă Ioan Paul al II-lea spunea despre sanctuarul din Calvaria: „nu știu cum să mulțumesc Providenței

Divine pentru că mi-a fost dat să văd încă odată acest loc. Calvaria Zebrzydowska: Sanctuarul Maicii Domnului și potecile. M-am oprit la ele de multe ori începând din anii copilării și adolescenței.”

Gimnaziul și liceul clasic

În 1930 a absolvit școala generală și a început educația la gimnaziul Marcin Wadowita. În această perioadă, fratele său cel mare, Edmund, a terminat studiile de medicină la Cracovia. Datorită acestui fapt, putea să vină mai des acasă și să se împrietenească cu Karol. Îl lua la meci, ținându-l în spinare pentru a vedea mai bine. Când Edmund s-a angajat la spitalul din Bielsko Biala, Lolek venea să-l vadă pregătind teatru, ca actor pentru bolnavi. Din nefericire, Edmund a contactat de la un pacient scarlatină și a murit pe 5 decembrie 1932, la vârsta de 26 de ani. După moartea mamei și a fratelui, Karol a rămas acasă numai cu tatăl. Era pentru amândoi o lovitură foarte grea. Cu exemplul său de viață, căpitanul Wojtyła l-a învățat pe Lolek principiile fundamentale ale muncii asupra caracterului. În primul rând, a stabilit planul sarcinilor pentru fiecare zi. Deoarece Karol începea lecțiile la ora 8 dimineța, se scula mai devreme pentru a avea timp pentru rugăciune, gimnastică și micul dejun. Când Karol a devenit ministrant, la ora 7 dimineța participa la Sfânta Slujbă. După lecții, Karol împreună cu tatăl luau prân-

Biserica parohială a lui Karol la Vadovice

Situația școlară a lui Karol (cu calificativul - foarte bine)

zul la cantina din apropiere. După masă, erau două ore de joacă sau vreun sport, iar în continuare pregătea lecțiile. Seara, tatăl pregătea cina, după care făceau o scurtă plimbare, spuneau împreună rozariul și, înainte să meargă la culcare, citeau Sfânta Scriptură sau alte lecturi.

Liceul clasic era cunoscut pentru nivelul său ridicat de învățământ; Lolek învăța acolo latina, greaca, limba și literatura polonă, istoria și matematica. S-a evidențiat prin multe talente, iar pe lângă acestea, era foarte muncitor și conștiincios în pregătirea lecțiilor. În ultimii doi ani de gimnaziu, a fost ales ca șef în Sodaliciul Mariei. Aceasta era o mișcare tinerească, care avea ca scop aprofundarea cultului Maicii Domnului. În vara anului 1937, Lolek a efectuat un curs obligatoriu de pregătire militară într-o tabără de tineret. În ultimul an de gimnaziu, s-a pregătit pentru Sacramentul Mirului, pe care l-a primit la 3 mai 1938.

Anton Bohdanowicz, colegul de bancă al lui Lolek, amintește: „Karol avea obiceiul ca, după pregătirea fiecărei materii, să meargă în altă cameră și de acolo revenea după câteva minute. Odată ușa camerei a rămas întredeschisă și am observat cum Karol se ruga îngenunchat...”

Un sprijin deosebit l-a avut pentru Lolek caracterul puternic și nobil al tatălui.

Privindu-l, primea imboldul și forța de a se ruga, învăța că în toate probele vieții trebuie să te sprijini pe Dumnezeu, căci atunci, din fiecare experiență grea, ieși învingător și rămâi pe calea binelui. De la tată a învățat să trăiască după principii morale ferme, având la bază etica creștină. Înțelegând că iubirea Domnului se exprimă în păstrarea poruncilor Sale, a luat ca pentru sine apelul Domnului Isus: „Rămâneți în dragostea Mea! Dacă păziți poruncile Mele, veți rămâne în dragostea Mea” (I 15, 9-10).

În prima clasă de gimnaziu l-a întâlnit pe capelanul Figlewicz, cu care a învățat religia și care i-a devenit pentru mulți ani duhovnic și mentor. Personalitatea sa ieșită din comun a avut o mare influență asupra lui Karol. Din/În convorbirile cu André Frossard, Ioan Paul al II-lea amintește: „O enormă recunoștință datorez capelanilor, în special unuia dintre ei, astăzi în vârstă înaintată. În anii copilăriei, cu imensa sa simplitate și bunătate, m-a apropiat de Isus Cristos – iar apoi a știut în care moment să-mi spună ca duhovnic: Isus Cristos îți arată drumul spre preoție”.

Ajunși aici, trebuie să amintim importante întâmplări din acele timpuri.

„Când eram în gimnaziu – amintește Ioan Paul al II-lea – Preotul Adam Ștefan Sapiecha, Arhiepiscopul Mitropolit al Cracoviei a vizitat parohia noastră la Wadowice. Catehetul meu, Edward Zacher, m-a însărcinat să-l întâmpin pe Preotul Mitropolit. Aveam deci pentru prima dată în viață posibilitatea să mă aflu în fața acestui om pe care toți îl înconjurau cu mare prețuire. Știu de asemenea, că, după cuvântarea mea, Arhiepiscopul a întrebat catehetul la ce studii mă îndrept după bacalaureat. Preotul Zacher i-a răspuns: „Merge la polonistică”. La care Arhiepiscopul ar fi spus: „Păcat că nu la teologie” (Darul și Taina, p. 9).

Fascinația nu numai pentru literatură și teatru

Karol iubea sportul, îi plăcea să joace fotbal, adora schiul și în munți.

Era deosebit de conștiincios la învățătură și în dobândirea cunoașterii. Pasiunea sa adevărată era „mai presus de orice, dragostea pentru literatură și în special pentru literatura dramatică și teatru” (Darul și Taina, p. 9). În timpul gimnaziului, Karol dedica mult timp pentru pregătirea de roluri în piese de teatru care se jucau în școală și în biserica parohială.

Karol a jucat ca actor în „Antigona”, „Balladina” și alte piese care erau prezentate împreună de două gimnazii din Wadowice:

Străzi în Cracovia

de băieți și de fete. A ajutat la regizare și în același timp a jucat rolul contelui Henryk în „Ne-divina comedie” de Krasiński, la Casa Catolică parohială. De asemenea, o mare influență asupra lui Karol a avut-o Mieczysław Kotlarczyk, doctor în filozofie, fondatorul „teatrului cuvântul interior” iar apoi, în timpul ocupației, al Teatrului Rapso-dic. A fost un creștin profund credincios,

rea adevărului transcendent și a valorilor universale morale.

Fascinația pentru teatru nu i-a slăbit lui Karol dorința de a aprofunda în mod continuu credința. La muntele Carmeliților desculți de la Wadowice a primit veșmântul de carmelit. Acolo au avut loc primele sale recolecții. Întotdeauna a participat la novenă înainte de Sărbătoarea Maicii Domnului Szkaplerzna.

Ca episcop avea să amintească: „Nici-odată până să plec din Wadowice nu am părăsit slujbele de după-amiază în timpul novenei. Uneori era greu să mă despart de colegi, să ies din valurile răcoritoare ale Skaweii, dar glasul melodic al clopotelor era atât de puternic, atât de pătrunzător în străfundul sufletului, deci plecam.

Da, da, locuiam lângă biserica parohială, dar am crescut în biserica Sf. Iosif”.

A învățat să contemple în tăcere taina prezenței lui Dumnezeu.

Ca Papă, avea să spună: „Întotdeauna trebuie să fii ceea ce vrea Dumnezeu, pentru a fi om. Atunci niciodată nu ești nimeni! Mărimea omului, iubirea și ... sfințenia constau în îndeplinirea voinței lui Dumnezeu”.

(Plecarea la Cracovia)

Educația sa școlară Karol încheiat-o la Wadowice odată cu obținerea bacalaureatului pe 27 mai în anul 1938. În septembrie același an, tânărul de optsprezece ani împreună cu tatăl au părăsit pentru totdeauna Wadowice și s-au stabilit la Cracovia. Au locuit în casa rudelor, două surori (surorile mamei sale), pe str. Tyniecka 10. Locuința lor se afla în subterană, era întuneric și umed. ▶

Karol student la Polonistică

pentru care teatrul dramatic era calea de a arăta adevărul despre viață, despre desăvârșire și despre Cuvântul lui Divin. Era convins că funcția actorului este apropiată de funcția capelanului, că ea este apropi-

Catedrala Sf. Maria din Cracovia

foto: Arhiva Lubii-vai

Condițiile grele nu au oprit entuziasmul lui Karol și dorința de a studia filologia polonă la Universitatea Iagielonă. În timpul primului an de studiu, Lolek avea foarte multe lecții pe care le efectua cu mare devotament, organizându-și bine timpul pentru a dobândi cunoașterea. Regulamentul cerea 10 ore obligatorii în timpul săptămânii, iar Karol s-a angajat la 36 de ore. Participa la cursurile celor mai buni profesori din Polonia. A început să scrie opere literare și versuri, se dedica activității teatrale, jucând printre altele în piesa „Cavalerul lunii” prezentată în curtea Collegiului Maius. Cu tot fluxul de ocupații din primul an, Karol nu a neglijat viața sa interioară. În aceasta era ajutat de contactul apropiat cu preotul Figlewicz, custode la Catedrala Wawel. Mergea la el în mod regulat la spovedit, ajuta la slujbă, avea nevoie de îndrumarea duhovnicească a acestuia și deseori se întâlneau să discute.

Minunații profesori de la Universitate, bogăția tradiției spirituale și cultura Cracoviei îl făceau pe Karol să absoarbă totul. Tocmai în acel timp a fost fascinat de persoana și activitatea Fratelui Albert Chmielowski. Figura emblematică a acestui mare sfânt a lăsat semn adânc în personalitatea lui Karol Wojtyła. Devenind Papă, a scris despre Fratele Albert: „În etapa legăturii mele cu Teatrul Rapsodic, cu arta, per-

sonalitatea acestui om plin de curaj, participant la Răscoala din Ianuarie (1863), în timpul căreia a pierdut un picior, avea pentru mine un farmec sufletesc inconfundabil.” Se știe că Fratele Albert era pictor: a terminat studiile la Monahiu. Zestrea lăsată de artist arată că a fost un mare talent în pictură. Și iată acest om, într-o perioadă a vieții, rupe cu arta, ajungând la concluzia că Dumnezeu i-a dat o sarcină mai importantă. Luând contact cu mediul marginalizaților din Cracovia ce se adunau în jurul „încălzitorului” de pe str. Krakowska, Adam Chmielowski se decide să devină într-o oarecare măsură unul dintre ei, așadar nu un cerșetor venit din afară, pentru a împărți daruri, ci un om care se dăruiește pe sine, pentru a servi acești oameni fără căpătâi. Acest exemplu captivant își găsește continuatori. În preajma Fratelui Albert se adună bărbați și femei.

Se ridică două schituri de oameni în slujba săracilor. Totul se întâmplă la începutul secolului XX, înaintea primului război. Fratele Albert nu a văzut cucerirea independenței de către Polonia. A murit în ziua de Crăciun a anului 1916. Opera sa a devenit simbolul ales pentru tradiția evanghelistului radical, legat de duhul Sf. Francisc din Asissi, dar și de Sf. Ioan al Crucii.

În acțiunile duhovnicilor polonezi, Sf. Frate Albert posedă un loc important, pe bună dreptate. „Pentru mine personalitatea sa a contribuit în mod hotărâtor la luarea unei decizii, deoarece în perioada în care părăseam arta, de la literatură la teatru, am găsit în el un sprijin ferm și simbolul alegerii radicale a căii vocației. Una dintre cele mai mari bucurii este aceea că am putut, ca Papă, să-l duc pe sârmanul cracovian, în haine cenușii, la cinstea altarelor, spre beatificare, în timpul călătoriei în Polonia în anul 1983, la Błonia din Cracovia, iar spre canonizare la Roma, în luna noiembrie a anului 1989” (Darul și Taina, p. 32-33).

În iunie 1939, Karol și-a dat examenele absolvind primul an de studiu, iar în timpul vacanței a efectuat un curs militar în Liga Academică. Karol era un student talentat, învăța repede și întotdeauna era gata să-și ajute colegii. Se angaja și puneă inimă în tot ce făcea. Era exigent cu sine și ducea un regim de viață riguros. Avea mulți prieteni atât printre băieți, cât și printre fete. Era un sportiv împătimit, nu odată parcurgea mulți km în căutarea traseelor de schi atrăgătoare. Aici trebuie să subliniem că, în vremurile tinereții lui Karol, evlavie lui era ceva normal.

De aceea faptul că avea viața sa de rugăciune adâncă, faptul că participa la sacramente nu era interpretat de către societate ca fiind ceva bizar și neobișnuit. Pierderea mamei și a fratelui a fost o experiență dureroasă, o lecție de suferință primită cu credință.

Karol a învățat că rugăciunea și asceza creștină sunt foarte importante în formarea caracterului și în maturizarea spre paternitate. Astfel, în drama „Luminarea paternității” scria că paternitatea înseamnă „a fi dobândit prin iubire” care se grăbește „pentru a da viață” dăruindu-se pe sine. Prin urmare, paternitatea este descătușarea de robia egoismului.

Teroarea ocupației

Ziua invadării Poloniei de către nemți, 1 septembrie 1939, a căzut în prima vineri a lunii.

Dimineața, Karol a fost la catedrala de la Wawel pentru a se spovedi la Preotul Figlewicz și pentru a participa la Sfânta Slujbă. În timpul Sfintei Jertfe, a auzit vuietul sirenelor, explozia bombelor aruncate asupra Cracoviei de către avioanele germane. După Sfânta Slujbă, imediat a alergat acasă. Împreună cu tatăl au luat decizia să se refugieze din fața armatei dușmanului înspre est. Au fugit împreună cu mii de polonezi. Țara era bombardată de către avioanele nemțești; mulți au murit în măcel. În 17 septembrie, Karol și tatăl său erau nu departe de San, la aproximativ 200 de km de Cracovia. Atunci i-a ajuns tragica veste, armata rusă ataca Polonia dinspre est. Fuga înspre est nu mai avea nici un sens, trebuia să se întoarcă la Cracovia, unde erau deja nemții. La Wawel locuia Hans Frank, Guvernatorul General. Începea teroarea ocupației, cumpliți ani!

Învățăământul superior și mediu a fost închis. Polonezii nu aveau nici un drept, erau tratați ca o categorie inferioară. Nemții au distrus bibliotecile și orice urme ale culturii poloneze. Rația alimentară era de numai 900 calorii pe zi. Pentru cea mai mică depășire a dispozițiilor ocupantului, îi amenința moartea sau câmpul de concentrare. Cu predilecție, intelectualii polonezi făceau obiectul persecuțiilor, de asemenea, duhovnicii și Biserica, care era văzută de către ocupanți ca străjuitor al culturii naționale. 3646 de preoți polonezi au fost închiși în câmpuri de concentrare, iar 2647 uciși. Anii ocupației hitleriste au fost însemnați de teroare continuă, de luarea cu forța a oamenilor de pe stradă, de transportarea lor în lagăre de concentrare sau de execuții în masă.

„Izbucnirea celui de al II-lea război – scria Ioan Paul al II-lea – a schimbat în mod semnificativ situația în viața mea. Într-adevăr profesorii Universității Iagi-Elone au încercat să inaugureze noul an academic, dar cursurile au durat numai până pe 6 noiembrie 1939. În acea zi, autoritățile nemțești au chemat toți profesorii la o adunare care s-a încheiat cu deportarea acestor eminenți oameni de știință în lagărul de concentrare de la Sachsenhausen. Aici se rupe în viața mea perioada studiilor de polonistică și începe etapa ocupației germane, în care mă străduiam să citesc și să scriu cât se putea de mult. Îndeosebi, în această perioadă au luat ființă primele opere literare scrise de mine în tinerețe.” (Darul și Taina, p. 11).

În timpul ocupației hitleriste, hrana de bază, pe care Karol împreună cu tatăl său reușeau să o dobândească, erau cartofii, pe care îi stropeau cu un puțină margarină și ceapă. Fiecare bărbat între 14 și 60 de ani trebuia să aibă serviciu; cei neangajați erau deportați la munci forțate în Germania. În timpul primului an de război, Lolek a lucrat într-un restaurant, în calitate de distribuitor. Nu era o muncă grea, datorită acestui fapt avea timp să-și continue în taină studiile. Profita de timp cât putea, citea mult și învăța intens limba franceză. A citit din nou Mickiewicz, Słowacki, Conrad și Wyspiański, pe lângă aceștia nu a neglijat lectura zilnică a Bibliei.

Datorită lui Jan Tyranowski, pentru prima oară în viață, Karol

Karol Wojtyła, cler

a cunoscut minunatele perle ale spiritualității creștine, opera celor mai valoroși mistici: Sf. Ioan al Crucii și Sf. Tereza Mare.

A învățat în mod consecvent și zilnic să pășească pe calea nopții întunecoase a credinței până la unirea deplină cu Dumnezeu. Această cale trece prin trei etape: purificativă, iluminativă și unificativă. Ioan Paul al II-lea, în convorbirea cu André Frossard, spunea: „Esențial rămâne faptul că datorită lui Jan Tyranowski am luat cunoștință cu o nouă lume despre a cărei existență nu știam înainte”. Altădată amintește: „Sunt greu de uitat convorbirile cu Jan. Una dintre ele îmi revine în minte, când acest om simplu, care se plângea în fața duhovnicului de lipsă de elocvență, până noaptea târziu explica despre cine este Dumnezeu, sau de

fapt ce înseamnă viața împreună cu Dumnezeu. Nu cita atunci cuvinte străine din vreo carte, vorbea singur, de la sine. Era prin iulie și se apropia seara, cuvintele lui Jan deveneau tot mai însingurate în întunericul ce se lăsa, de aceea tot mai adânc cădeau eliberând din noi străfunduri evanghelice ascunse, care se ocoleau cu frisoane”.

Descoperirea vocației și calea spre monahism

Pe 18 februarie 1941 pleca spre eternitate, în urma unui atac de inimă, tatăl lui Karol.

Era bolnav de la Crăciunul lui 1940. S-a stins noaptea, când fiul era la serviciu. În acea dimineață, ca de obicei, îi adusesse tatălui medicamente și prânzul de la familia Kydryński. Când și-a dat seama că nu mai trăiește, imediat a alergat la preot. Toată noaptea s-a rugat îngenunchat lângă trupul iubitului tată. A fost pentru el una dintre cele mai chinuitoare experiențe din viață. Nu mai avea pe nimeni din familia apropiată. După Slujba Sfântă celebrată de preotul Figlewicz, căpitanul Karol Wojtyła a fost înhumat la cimitirul Rakowicki. Tatăl i-a lăsat lui Karol cea mai de preț știință, aceea de a cere de la sine mult și a-și îndeplini îndatoririle cu mare rigurozitate.

După moartea tatălui, Karol a început să ducă o viață de rugăciune și mai intensă decât până atunci. În vara lui 1941, a locuit la Karol Mieczysław Kotlarczyk împreună cu soția. În acea perioadă, din inițiativa acestuia s-a născut, în conspirație, Teatrului Rapsodic, care a funcționat ilegal în tot timpul ocupației. Unul din pilaștrii lui a fost tânărul Karol Wojtyła. Cu riscul vieții, s-au pregătit 7 piese de teatru și s-au jucat 22 de reprezentații. Scopul principal al activității acestui teatru conspirativ a fost de a arăta indestructibilitatea culturii poloneze și renașterea sufletului popoului. Se poate spune, cu toată siguranța, că, după moartea tatălui, activitatea teatrală a lui Karol i-a format personalitatea, a învățat arta de a se exprima și de a crea legătură cu auditoriul.

După moartea tatălui, Karol începe să se gândească tot mai mult la teologie.

În toamna lui 1942, tânărul Wojtyła s-a prezentat la reședința arhiepiscopului din Cracovia, cu rugămintea de a fi primit la seminarul secret duhovnicesc. În timpul ocupației, candidații la seminar erau primiți în taină, iar cursurile erau ținute pe ascuns și în secret total față de regimul ocupației. După începerea studiilor ▷

Karol cu colegii de seminar, în fotografie este al doilea din stânga

seminarului secret, Karol lucra în continuare la Bork Fałęcki și își continua activitatea la teatrul Rapsodic; a strâns legătura cu Tyranowski și preotul Figlewicz.

A avut mare noroc în acești ani de coșmar ai ocupației, căci întotdeauna a reușit să scape de revizie, să nu fie prins, sau deportat în lagăr. Cu toate acestea, pe 29 februarie 1944, a suferit un grav accident.

Când se întorcea acasă de la lucrul la Bork Fałęcki, un camion german l-a lovit atât de puternic, încât și-a pierdut cunoștința. Zăcând pe stradă, l-a salvat Doamna Józefa Florek care, văzând ce s-a întâmplat, a sărit din tramvai și l-a protejat pe Karol, ce zăcea, contra altor mașini. Doamna a reușit să oprească una dintre mașini în care se afla un ofițer german. Când au constatat că Karol trăiește, ofițerul a oprit un camion și a comandat să conducă rănitul la spital. Karol avea comotie cerebrală și diverse răni. Timp de două săptămâni a rămas internat. Pentru el a fost, cum scria mai târziu, o perioadă aparte de „recolecție pe care Domnul a gândit-o”.

După izbucnirea revoltei de Varșovia, nemții au organizat la Cracovia o acțiune în masă, în tot orașul, prinzând oameni tineri, pentru a nu mai permite izbucnirea unei noi revolte. După această duminică neagră, Înalt Prea Sfințitul Arhiepiscop Sapiecha a chemat la reședința sa toți clericii și până la sfârșitul războiului i-a ascuns acolo. De la 7 august 1944 și până la sfârșitul războiului, Karol împreună cu alți clerici a locuit în casa Arhiepiscopului.

„Pentru a mă pune la adăpost contra deportării – amintește Ioan Paul al II-lea – pentru muncă forțată în Germania, în toamna anului 1940 am început să lucrez ca muncitor la cariera de piatră de la fabrica chimică Solvay (Darul și Taina, p. 12). La cariera de piatră de la Zakrzówku se scotea calcar pentru producerea sodiei la fabrica Solvay. Erau acolo condiții foarte grele și periculoase de muncă, în special iarna. Lolek trebuia, în fiecare zi, să încarce un vagon întreg de calcar. Muncitorii tineri și fără experiență nu puteau să îndeplinească o asemenea normă. Norocul era că superiorii erau polonezi binevoitori, care micșorau normele în secret. Cu toate acestea, toată ziua trebuia să spargă calcar și să-l încarce în vagon. Era admisă numai o pauză de 15 minute pentru micul dejun, pe care fiecare trebuia să-l aducă de acasă. Adesea era pâine cu marmeladă și cafea din cereale. După terminarea lucrului, la ora 15, Lolek se întorcea acasă în saboți și pufoaică, pe drum încercând să obțină ceva de mâncare:

câțiva cartofi, varză sau fasole. Nemții nu mai plăteau pensia tatălui, de aceea salariul modest al lui Karol trebuia să ajungă pentru întreținerea celor doi bărbați. În octombrie, Karol a fost mutat la munca de epurare a apei la fabrica

Solvay de la Bork Fałęcki. Cel mai des mergea la tura de noapte. Condițiile erau aici incomparabil mai bune. Avea timp pentru citit și rugăciune. Lectura preferată a lui Karol era o broșură pe care o descoperise atunci: Tratat despre adevăratul serviciu divin către Fecioara Maria a Sf. Ludovic Grignon de Monfort. În 1968, cardinalul Wojtyła amintea: „Aveam acest serviciu divin către Fecioara Maria și când eram copil, și ca student de gimnaziu sau de universitate, dar despre conținutul și profunzimea acestei slujbe am învățat în această cârticică”. Totus Tuus (Cu întregul al Tău) – cele două cuvinte luate din această cârticică vor deveni deviza și serviciul spiritual al lui Karol Wojtyła ca preot, episcop, cardinal și papă.

„Iată-mă, sunt cu totul al Tău și tot ce este al meu este al Tău, o iubite Isuse, prin mijlocirea Preasfintei Marii, Maica Ta.” – cu aceste cuvinte din Tratat se ruga și întotdeauna le înscrisa pe manuscrisele sale.

Întorcându-se dimineața acasă, după lucrul la fabrica Solvay, Karol mergea întâi la Sfânta slujbă de la biserica capelanilor redemptoriști la Podgórze. Mulți ani mai târziu, amintea că din Euharistie își trăgea „o mare forță pentru acei ani, care au fost anii ocupației”.

Datorită muncii la cariera de piatră și la epurarea apei Karol Wojtyła a cunoscut însemnătatea muncii și proletariatul

urban, „mediul lor, familiile lor, pasiunile lor, valoarea lor umană și demnitatea lor” (Darul și Taina, p. 23). Tânărul Karol a învățat că munca este o sarcină pe care Dumnezeu o încredințează omului, pentru a participa la opera la creație alături de El.

Contactul cu o lume nouă, despre a cărei existență nu bănuia

În această perioadă, o mare importanță în educarea personalității lui Karol l-a avut mediul parohiei lui cu hramul Stanisław Kostka la Debnik. Sfântul Părinte amintește: „Această parohie era condusă de capelanii Salezieni, pe care într-o zi hitleriști iau luat în câmpurile de concentrare. Au rămas numai bătrânul paroh și inspectorul provinciei, toți ceilalți au fost duși la Dachau. Cred că în procesul de formare a vocației mele, mediul Salezian a jucat un rol însemnat. În parohie era o persoană de excepție: Jan Tyranowski. Acesta era de profesie funcționar, cu toate că lucra în atelierul de croitorie al tatălui său. Susținea că această muncă îi ușura viața interioară. Era un om de o neobișnuită profunzime sufletească. Capelanii Salezieni, care în această perioadă grea s-au decis să țină catehism pentru tineri, i-au încredințat sarcina de a lega contacte cu tinerii în cadrul așa-numitului „Rozariu viu”. Jan Tyranowski se achita de această sarcină nu numai în sensul organizatoric, dar și prin formarea spirituală adevărată pe care o dădea tinerilor.

De la el am învățat, între altele, metode elementare de lucru cu sine însuși, care au precedat ceea ce am găsit în seminar. Tyranowski, care singur s-a format

cu opera Sf. Ioan al Crucii și a Sf. Tereza, m-a călăuzit pentru prima oară în această lectură neobișnuită pentru vârsta mea” (Darul și Taina, p. 25).

Pe 18 ianuarie 1945, armata rusă a eliberat Cracovia de sub ocupația germană. Clericii puteau, în sfârșit, să locuiască în clădirea seminarului.

Viața începea se revină la normal. Karol termina anul trei de studii teologice. Din alegere personală, trăia în mare privațiune. Când a primit un pulover nou de la prietenul său M. Kotlarczyk, cu prima ocazie l-a dat unui cerșetor. Fascinația sa spirituală și scrierile Sfântului Ioan al Crucii l-au făcut să învețe limba spaniolă, căci dorea să-l citească pe acest mistic în original.

Pe data de 18 februarie, Arhiepiscopul Adam Stefan Sapieha a fost numit cardinal. La conferință, a insuflat clericilor că esența fiecărei vocații de bun capelan este de a se sacrifica, de a se oferi pe sine, ca dar dezinteresat lui Isus Cristos și oamenilor.

La începutul lui iulie 1946, Karol Wojtyła și-a dat toate examenele de terminare a studiilor teologice. Cardinalul Sapieha a hotărât, în toamna lui 1946, să-l trimită la Roma pentru a-și continua studiile. Cu acest scop, i-a grăbit ceremonia de numire în calitate de capelan. Toată luna octombrie, Karol s-a pregătit intensiv pentru reculegere și pentru a primi sfințirea de capelan. A fost hirotonit ca preot catolic în dimineața de 1 noiembrie 1946 în capela particulară a Arhiepiscopului de Cracovia.

Studiile la Roma

Pe 15 noiembrie, preotul Wojtyła împreună cu colegul său mai tânăr, preotul Starowieski, au plecat la Roma. Preotul Wojtyła a locuit în Collegiul Belgian, pe via del Quirinale și a început studiile la Universitatea Papală Angelicum.

Promotorul lucrării sale de doctorat a fost cunoscutul prof. dominicanul Garri-gou-Lagrange.

Teza preotului Wojtyła a fost despre Crediința în gândirea Sfântului Ioan al Crucii. A folosit din plin acest prilej pentru învățatură și rugăciune. În afară de studiile intense, l-a interesat Roma, în momentele libere vizitând locurile și monumentele acestui oraș sub îndrumarea cunoscătorilor temeinici. Ca echivalent, în timpul vacanței de Crăciun și de Paște, călătorea să viziteze alte orașe italiene. În anul 1947, de Paște, preotul Wojtyła s-a deplasat la San Giovanni Rotondo pentru a se întâlni și a se spovedi la marele stigmatizat și mistic Padre Pio. Întâlnirea

Bazilica Sfântul Petru

cu acest sfânt capucin a lăsat asupra sa o impresie inconfundabilă.

Ioan Paul al II-lea a amintit că era „un confesor foarte simplu, ager și concis”. O impresie ieșită din comun a lăsat asupra tânărului capelan din Polonia, în timpul ofierii Sfintei Slujbe, când participând la misterele patimii, morții și învierii lui Cristos, călugărul capucin suferea, de asemenea, fizic.

Cardinalul Sapieha le-a recomandat preotului Wojtyła și preotului Starowieski să viziteze Franța, Belgia, Olanda și să ia cunoștință de activitatea pastorală din aceste țări. Întorcându-se la Roma, s-au oprit la Ars, unde se afla Sf. Ioan Maria Vianney (1786-1859), celebru paroh care în fiecare zi petrecea 18 ore în confesional, spovedind oamenii, care veneau cu miile din toată Franța. Ioan Paul al II-lea a descris astfel impresiile sale: „Revenind din Belgia la Roma, am avut norocul să merg pentru prima oară la Ars. Era spre sfârșitul lui octombrie 1947. A căzut atunci duminica lui Cristos Rege. Cu mare pietate am petrecut timpul în acea biserică – în care Sf. Ioan Maria Vianney a spovedit, a catehizat și a glăsuț cazania. Această experiență m-a mișcat profund. Din timpul când eram cleric, am trăit sub impresia figurii remarcabile a parohului de la Ars, în special după lectura cărții preotului Trochu. Sf. Ioan Maria Vianney uimește în primul rând prin aceea că face

cunoscută puterea harului, ce decurge din mijloacele sărăciei umane.

Am fost profund bulversat de serviciul său eroic în confesional. Acest umil capelan, care spovedea peste zece ore pe zi, hrănindu-se neobișnuit de modest, rezervând odihnei numai câteva ore, a reușit în această perioadă să ducă la o revoluție spirituală în Franța și nu numai în Franța. Mii de oameni au trecut prin Ars la confesionalul său.

Pe fundalul iluminismului din sec. XIX și al anticlericalismului, mărturia sa era un eveniment pur și simplu revoluționar. Din contactul cu persoana sa, am rămas cu convingerea că un capelan realizează o parte esențială din sarcina sa prin intermediul confesionalului – a rămâne în mod liber robul confesionalului” (Darul și Taina, p. 55-56).

Pe 14 iunie 1948, preotul Karol Wojtyła a susținut lucrarea de doctorat cu un rezultat foarte bun. În teza sa, a subliniat faptul că întâlnirea personală cu Dumnezeu nu este rezervată numai misticilor.

Fiecare om este chemat să lege această relație a iubirii cu Dumnezeu. Dumnezeu nu se cunoaște asemenea unui obiect, ci prin dăruire reciprocă.

Red ■

Surse: A.Bujak, M. Rożek, Wojtyła, Wrocław 1997; G.Weigel, Świadek Nadziei,